

ERMENİ TABUSU ÜZERİNE DİYALOG

Yazar: Ahmet İnel/Michael Marian, İletişim Yayınları, İstanbul, 2010

Türkler ve Ermeniler arasında yaklaşık 100 yıldan beri tartışılmakta olan “tehcir” veya “soykırım” sorunsalı iki millet arasında büyük bir ihtilaf ortaya çıkarmıştır. Karşıt görüşte olan kişilerin “Türk tezi” veya “Ermeni tezi”ni savunduğu tartışma ortamlarında sorunsalın yalnızca dününe bakmakla yetinilmiş, ne yazık ki güncel yansımaları ve toplumsal psikolojik süreçler geri plana itilmiştir. Oysa ki, Ahmet İnel ve Michael Marian’ın tartışmalarının derlendiği “Ermeni Tabusu Üzerine Diyalog” adlı çalışma da bizlere bireylerin yetiştirilme şeklinin, eğitimin, sosyalleşmenin bir bireyin yetişkinlik döneminde ve siyasal kimliğinin oluşumunda ne denli etkili olduğunu göstermektedir. Aynı şekilde savaşlar ve göçlerin oluşturduğu tarihi bellek toplumları oluşturan bireylere o denli etki etmektedir ki bu etkiler bir nesilden ötekine artarak adeta hayatta kalma savaşı verirler.

“Ermeni Tabusu Üzerine Diyalog” adlı çalışma yazarlara göre Türk-Ermeni ihtilafına tarafsız ve barışçıl bir açıdan bakmayı amaçlamaktadır. Ancak kitabın başlığı taraflı bir bakış açısını yansıtmakta, bu ihtilafın, çatışmanın veya sorunun Türkler açısından bir “Ermeni tabusu” olarak görüldüğünü önermektedir. Türkiye’de bir “Ermeni tabusu” olduğunu belirten bu iddialı başlık sözü geçen tabu üzerine iki bilim insanının diyalogunu ele almaktadır. Bu çerçevede düşünüldüğünde “Ermeni tabusu” üzerine barışçıl ve tarafsız bir diyalog ancak Türklerin Ermeni tabusunu yıkması, yani bir anlamda soykırım tartışmalarını kabul etmesi ile gerçekleşebilir. Kitabın giriş bölümünde gerek Türkiye’de gerekse Ermeniler tarafında tabular olduğundan bahsedilmesine rağmen kitabın başlığı yalnızca “Türk tarafında” bir tabu olduğu şeklinde algılanmaktadır.

Kitapta sıklıkla Türk toplumunun belleğinin unutmaya kodlandığından ve Ermeni konusunun toplumsal hafızada bir tabudan öteye gidemediğinden bahsedilmektedir. Bedenin kayıt mekanizması olarak tanımlanabilecek bellek bireyler kadar bireylerden oluşan toplumlarda da karşımıza çıkmaktadır. Bellek yazılı, sözlü geleneklerin, inanış ve davranışların tümünden oluşmaktadır. Efsaneler, şarkılar hatta düğün ve cenaze gelenekleri dahi toplumsal belleğin birer parçasıdır. Öğrenme sürecinde oluşup gelişen bellek müdahalelerle nesilden nesile değişerek aktarılabilir. Toplumsal bellek en başta dil yolu ile aktarılmakta bu aktarımda da iletişim araçları kullanılmaktadır.¹ Diaspora üç

1 Karaca, Birsen (2006), *Sözde Ermeni Soykırımı Projesi: Toplumsal Bellek ve Sinema*, İstanbul: Say Yayınları, s.44-50.

nesildir süregelen sözlü anlatımında “soykırım” söylemini her defasında farklılaştırarak aktarmakta ve yaşatmaktadır. Bu bağlamda, Ermenilerin toplumsal belleğinin “hatırlamaya/unutmamaya” kodlandığı söylenebilir. Dudwick, belleğin seçici olduğunu, hatırlanacak öğeleri elerken çeşitli baskılardan etkilenebileceğini söylerken geçmişin hatırlanırken olguların farklı biçimlerde yeniden inşa edilebileceğini belirtmektedir.²

Ahmet İnel kendi hayat hikayesini anlatırken ailesinin Balkan göçmeni olmasından, Cumhuriyet’in ilk yıllarında Kemalizm’i benimsemelerinden bahsederek aile içinde Ermenilerden hiç bahsedilmediğini, ailenin milliyetçi eğilimleri olduğunu söylemektedir. Bu açıdan okuyucu ilk bakışta Kemalizmin unutmaya üzerine kurulu olduğunu algılamaktadır. Marian ise kendi ailesini ve geçmişini anlatırken Ermeni kimliğini gündelik hayatta yaşadığını, Ermeniliğini hissettiğini söylemektedir. Fransa’da büyüyen Marian, çocukluğundan itibaren kendisini diğerlerinden farklı hissettiğini bunun da psikolojik bir farklılık olduğunu vurgulamaktadır. Marian, diasporada yaşadığı Ermeni kimliğini sembolik Ermenilik olarak açıklamaktadır. Örneğin aile büyüklerinin evlerinde pişen geleneksel yemekler, Ermeni adetleri ve karakteristik özellikler Marian’ın tanımladığı sembolik Ermenilik olarak ifade edilebilir. Marian tavla oyunun dahi bir kimlik göstergesi olduğunu vurgulamaktadır. (s.44) Marian’a göre farklı olmak yani Fransa’da Ermeni olmak daha çok davranış ve tutumlardan kaynaklanan psikolojik bir farklılıktır. Marian sembolik Ermeniliği nasıl yaşadığını şu sözlerle açıklamaktadır: “... Sovyet Ermenistan’ına gidince havayı soluyor, damarlarında kan akıyor, her şey doğal. Diasporanın Ermenilikle ilişkileri cebri, kahramanca, trajik, idealize ilişkiler olma eğiliminde. Halbuki Ermenistan’da tüm karışmaları ve kendiliğindenliğiyle hayat var.” (s.61). Yazar , Ermenistan’a ilk kez yaptığı yolculuk sonunda daha önce görmediği, tanımadığı insanlarla buluştuğunu bu deneyimin Ermeniliğine derinlik kazandırdığını söylemektedir. Benzer duyguları Ermeni terörist Monte Melkonian’ın da hissettiği hakkında yazılan eserde belirtilmektedir. Melkonian biyografisine göre Monte 1970 yılında atalarının göç ettiği Marsovan (Merzifon) kasabasına ailecek yaptıkları ziyaret sonrasında hayatı değişmiş, kendisini herşeyden önce Ermeni olarak tanımlamaya başlamıştır.³

Kitabın “suskunluk” başlıklı bölümünde Türk ve Ermeni tarafında 1915 olayları ile ilgili uzun süre bir suskunluk yaşandığı belirtilmektedir. Ermeni tarafı için bu suskunluk “çocukları korumak ve çekilen ıstırapların yükünü onların sırtına yüklememek” (s.52) amacıyla gerçekleşmiştir. Türk tarafı içinse suskunluk sadece Ermenilere yönelik değil, aynı zamanda Balkanlar’da veya Kafkasya’da öldürülen veya oralardan kaçan Müslümanların öyküleri için de geçerli idi. (s.53). Vamık Volkan bu “suskunluk” halini “yas tutma” ritüeli olarak açıklamaktadır. Her kayıptan sonra birey ve toplumların yas tuttuğunu söyleyen Volkan Osmanlı İmparatorluğu’nun parçalanma aşamasında 5 milyon kişinin öldüğünü, 5 milyon kişinin de göç etmek zorunda kaldığını, toplumun bu kayıplardan dolayı bir yas

2 Dudwick, Nora C., (1994) *Memory, Identity and Politics in Armenia*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of Pennsylvania, s. 326.

3 Melkonian, Markar (1993) *The Right to Struggle*, 2nd ed., San Francisco, Sardarabad Collective, s. xii.

yaşadığını belirtmektedir.⁴ Bu bağlamda Volkan, Osmanlı sonrasında oluşturulan yeni Türk kimliğinin ve toplumsal belleğin Osmanlı'da yaşanan olumsuzlukları, Ermeni tehcirini ve Müslüman göçleri bir kenara ittiğini ifade etmektedir.⁵

İnsel-Marian diyalogunun çarpıcı bir bölümü de ASALA terörü konusundadır. Marian ASALA terörüne çok sempati duymadığını, birebir destek vermediğini ancak Ermeni diasporasının uyanışına sevindiğini, “sorunları örtmek isteyen Türk diplomatların suikastlere hedef olarak seçilmesi”nin içini acıtmadığını vurgulamaktadır. Benzeri bir şekilde diasporada yaşayan Ermeniler ile gerçekleştirdikleri mülkâlatlarda Miller ve Miller diplomat suikastlerinden dolayı mutluluk duyduğunu belirtmektedirler. Görüşülen kişilerden birkaçı diplomat suikastlerinin “soykırım” faciası yanında ciddi bir önemi olmadığını, suikastleri gerçekleştiren gençlerin suçlu görülmemesi gerektiğini söyleyerek eylemlere destek vermişlerdir.⁶ Bu doğrultuda diasporada ASALA'nın fiilen desteklenmesi bile eylemlerine karşı çıkılmadığı söylenebilir. Kitabın bir önceki bölümünün teması olan “suskunluk” eyleminin Ermeni diasporası tarafından ASALA'ya karşı uygulanmış olduğunu söyleyebiliriz.

Kitabın “Söylentiler ve Öfkeler” bölümünde diasporada yaşamak veya göçmen olmak olgusu üzerinde de durulmaktadır. Uzun yıllar Fransa'da yaşamış olan İnsel, “...yurtdışında yaşayan Türklerin önemli bir kısmı belki çoğu çok daha fazla milliyetçi olmuştur” (s.75) diyerek göç eden bireylerin doğal bir refleksini açıklamaktadır. Yine benzer bir biçimde Marian da Ermeni milliyetçiliğinin diasporadaki güçlü yansımaları şöyle özetlemektedir: “...dilsel açıdan, dil hâkimiyeti kaybedildiği için insanlar yeterince Ermeni olmamakla suçlanabiliyordu. Hâlbuki dava uğruna eline silah almış adamları herkes destekleyebilirdi.” (s. 76).

Kitabın “Nadasa Bırakılan Ermeni Sorunu” bölümünde İnsel ve Marian İttihat ve Terakki'nin Ermenilere karşı planlı bir temizlik politikası uyguladığını ancak dönemin getirdiği şartlar gereği Türk milliyetçilerinin İttihatçıları işledikleri suçlardan dolayı mahkum etmediğini söylemektedirler. Böylece İnsel ve Marian “Ermeni Tabusu Üzerine Diyalog” tartışmalarına İttihat ve Terakki'nin Ermenilere karşı etnik temizlik uyguladığı ve yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin dolayısıyla Mustafa Kemal Atatürk'ün dönemim koşulları gereği bu gerçekliği görmezden geldiği iddiasıyla başlıyor. (bkz. S. 77-78). İnsel “1915'te Ermenilerin başına gelenler Cumhuriyet'le birlikte işitilmez oldu” diyerek hem “soykırım” söyleminin 1960'lardan sonra ortaya çıktığını göz ardı etmekte hem de Cumhuriyet'in kuruluş yıllarını toplumsal belleği etkilediği gerekçesiyle suçlamaktadır. Tartışılması gereken bir diğer nokta da diasporanın ve bazı Türk aydınlarının İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne açtıkları savaştır. Kendisini savunamayacak, geçmişte kalmış yönetimleri suçlamak diaspora ve Türk aydını açısından ne yazık ki en kolay kaçış yöntemi olarak görülmektedir.

4 Volkan, Vamık (2010) Nuriye Atabey, *Osmanlı'nın Yasından Atatürk'ün Türkiye'sine: Onarıcı Liderlik ve Politik Psikoloji*, Ankara, Kripto Yayınları, s.42.

5 A.g.e, s. 135-136.

6 Miller, Donald E. ve Lorna Touryan Miller (1999) *Survivors: An Oral History of the Armenian Genocide*, Berkeley: University of California Press, s. 167.

Aynı bölümde 60'lı yıllardan günümüze Türk ve Ermeni tarafında ne gibi değişiklikler olduğu ele alınmaktadır. Marian zamanın her iki tarafa da farklı etki yaptığını söyleyerek Türk tarafının inkarcılığa itildiğini, diaspora Ermenilerinde ise bellek uyanışı gerçekleştiğini iddia etmektedir. Diasporanın değişen yüzünü açıklayan Marian şu sözleri kullanmaktadır: "...Ermeniler değişmişti, artık 1930'ların göçmenleri değildi onlar; Fransa'da doğmuşlardı, Fransızdılar. Bu nedenle örtülü olarak, biz Fransa'da "ülkemizdeyiz" ve Türkler ölülerimiz için Fransa'da anıt dikmemizi engelleyemezler duygusu da vardı" (s. 86). Diasporada yapılan çeşitli çalışmalar Müslümanlarla içiçe yaşayan Ermenilerin kimliklerini daha fazla koruyabildiğini göstermektedir. Örneğin Türkiye ve Halep gibi Doğu toplumu özelliklerini taşıyan yerlerde Ermeniler dini farklılıklarından dolayı kimliklerini korumakta diğer kimliklerle karışım meydana gelmemektedir.⁷ Dolayısıyla Batı ülkelerinde yaşanan asimilasyon sorunu Doğuda yaşayan Ermenilerde genellikle görülmemektedir. Ancak diasporanın eriyen kimliğini uyardırma işlevi Doğu'dan Lübnan'dan yükselmiş Batıya doğru yayılmıştır.

İnsel ve Marian'ın da bahsettiği gibi toplumsal bellek tarih yazımında önemli bir konudur. Ancak, yazarlar Türkiye'nin tarihi belleğini eleştirirken çeşitli ülkelerde inşa edilen "Ermeni Soykırımı" anıtlarının bir bellek inşası aracı olduğundan söz etmemektedir. Oysa ki, Marian'ın bahsettiği "Ermeni soykırımı" anıtlardan yalnızca Fransa'da 36 tane bulunmaktadır.⁸ Anıtların toplumsal belleğin oluşturulmasında önemli bir yer tuttuğunu belirten Karaca'ya göre Ermenilerin soykırım projesi kapsamında yeni bir toplumsal belleğe ihtiyacı bulunmaktaydı. Bu yeni toplumsal bellek oluşturulurken Türklerle olan ilişkilerin unutulması ve yerine kurmaca soykırım anlatılarının gelmesi gerekiyordu.⁹ Bu çerçevede yanlış veya eksik bilgi aktararak Ermenilerin algılama sistemlerine müdahale edilmiş ve yeni ritüeller oluşturulmuştur. Örneğin sözü edilen "soykırım anıtları"na ziyaret geleneği ile ziyaretçinin belleğindeki imgeler pekiştiriliyor.¹⁰

İki millet arasında ortaya çıkan çatışmalar semboller aracılığı ile artabilmekte ve çatışan toplumlar tarafından farklı mesajlar algılanabilmektedir. Bu bağlamda Marian, "Ermeni tarafında soykırım bu kez kişilere değil, bir hatıraya, örneğin terk edilmiş Ermeni kiliselerine karşı yeniden başlatılıyormuş izlenimi yaşıyor" demektedir. Zaman zaman gerçekdışı olan bazı duyular çatışan gruplar arasında bir kimlik tutkalı haline gelebilmektedir. Örneğin, terörist Hampig Sassounian Türk diplomat Kemal Arıkan'ı katletmesinin ardından motivasyonlardan birisi olarak benzer bir duyumu göstermektedir. Sassounian, 2006 yılında görülen şartlı tahliye davasında bir takım arkadaşlarından ve Ermeni cemaatinden Türklerin Ermeni kiliselerini yıktığını üzerlerine cami inşa ettiğini duyduğunu bunun üzerine hiddetlenip nefretini Türk diplomata yönelttiğini itiraf etmektedir.¹¹

7 Çakıllıkoyak, Hüseyin (2005) *Diasporada Ermeni Kimliği*, İstanbul: Yeditepe Yayınları, s. 260.

8 Armenian National Institute, http://www.armenian-genocide.org/offset.10/current_category.63/memorials_list.html, Erişim Tarihi: 7 Aralık 2010.

9 Karaca (2006) s. 29.

10 A.g.e, s. 40-41.

11 *Initial Parole Consideration Hearing*, Harry Sassounian, 2006.

Kitabın “Fransa Tavır Alıyor, Dünya Harekete Geçiyor” başlıklı bölümünde Marian Ermeni diasporası için en önemli ülkelerden birinin Fransa olduğunu, bu ülkedeki diasporanın “cemaat köklenmelerini gerçekten yapılandırmış siyasal örgütlenmeler etrafında” (s. 93) inşa ettiğini söylemektedir. Marian, diasporanın sıklıkla söz ettiği Sevr Anlaşması’nın güncellenmesinin Türkiye’de bir Sevr paranoyası haline geldiğini söylemektedir. Marian’a göre Türkiye’de birçok insan Ermenilerin geçmişteki toprak talebinin hala güncel olduğuna inanmaktadır. Marian’ın bu sözlerinde yanılmakta olduğu en başta Taşnak siyasal örgütünün yayın organları ve dernekleri tarafından kanıtlanmaktadır. Örneğin ABD’de yaşayan Ermeni diasporasını tarafından yayınlanan *Asbarez* gazetesinde sıklıkla Türkiye’nin topraklarından Ermenistan toprakları olarak söz edilmektedir. Gazetede yer alan makale ve haberlerde Türkiye’nin Doğu ve Güneydoğusunda bulunan bazı iller büyük Ermenistan’ın bir parçası olarak tanıtılmakta ve geri alınması gerektiği dile getirilmektedir.¹² Bu durumda Ermenilerin toprak talebinin güncel olarak geçerli olmadığı söylenemez.

Marian, yine aynı bölümde İstanbul’un fethinin ve Malazgirt zaferinin Türkler tarafından hala kutlanıyor olmasını eleştirmekte ve bunu milliyetçiliğin bir tezahürü olarak görmektedir. Tüm milletlerin veya ulusların kendi tarihleri için anlamlı günleri kutlaması ve bu günleri genç nesillere hatırlatması doğal bir süreçtir. Fetihler kutlandığı gibi, kurtuluş günleri ve bir dini kabul etme tarihi de ülkelerin tarihinde önemli yer tutmaktadır. Örneğin Ermeniler, tarihleri açısından son derece önemli olan St. Vartan gününü hala kutlamaktadırlar. Malazgirt’in 900 yıl sonra hala kutlandığını eleştiren Marian, St.Vartan gününün 1560 yıl sonra kutlandığını gözden kaçırmıştır. Sözü edilen St.Vartan günü Aziz Vartan komutasında Ermenilerin Sasanilere yenilmesi ancak uzun süren mücadeleler sonucunda kazandıkları zaferi temsil etmektedir. Ermeniler tarafından kutsal kabul edilen bu gün Ermenilerin Hıristiyanlığı savunması ve dinlerini özgürce yaşamalarını sembolize etmektedir. Halen her 26 Mayıs Ermeni milleti tarafından kutlanmaktadır.¹³ Vartanantz Savaşı Ermeni tarihi ve mitolojisinde önemli bir yer tutmakla beraber Ermeni milletinin gururla andığı büyük tarihi liderleri de ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle Ermenilerin St.Vartan gününü hatırlaması yadırganamayacağı gibi, Türklerin de İstanbul’un fethini veya Malazgirt zaferini hatırlaması yadırganamayacak bir ritüeldir.

İnsel-Marian diyaloglarında söz edilen önemli bir konu da tarih ders kitaplarındaki anlatımlardır. İnsel tarih kitaplarının ideoloji ve milliyetçi boyutları içerdiğini, 1915 olaylarına değinmediğini söylemektedir. Türkiye Cumhuriyeti okullarında okutulan tarih ders kitaplarını eleştiren İnsel aynı eleştiriyi Ermenistan’da ve diasporada okutulan ders kitaplarına getirmemektedir. Oysa ki Ermenistan’da okutulan ders kitaplarında Ermeni milliyetçiliği çerçevesinde 1915 olaylarına değinilmekte ve öğrenciler eğitim aracılığı ile ideolojik, siyasal sisteme dahil edilmektedir. Ermenistan’da okutulan Lise 2inci sınıf “Tarih (Patmutyun)” adlı kitabın bir bölümü “Büyük felaket” adı altında 1915 olaylarına ayrılmıştır. Bu bölümün

12 “Yes We Can! Part I- Part II”, *Asbarez*, 22 Ocak 2010, <http://asbarez.com/76592/yes-we-can-part-ii/>, erişim tarihi: 29 Aralık 2010.

13 *Battle of Vartanantz*, <http://www.armenianheritage.com/hivartan.htm>, Erişim tarihi: 29 Aralık 2010.

“Ermeni Tehciri-Ermeni Nüfusunun Tehciri ve Kıyımı” alt başlığında 1915 olayları ve Ermeni tehcirinde İttihat ve Terakki’nin rolü Ermeni bakış açısı ile anlatılmaktadır. Kitapta şu ifadelere yer verilmektedir:

*“Genç Türkler, Ermenileri yok etmeyi düşündüklerinde, bu politikayla Ermeni Sorununu yok etmek amacındaydılar. Bu sorun Avrupa devletleri atarfindan Türkiye’nin iç işlerine karışmak için gerekçe olarak kullanılıyordu. Ermeniler ve Ermenistan Osmanlı yöneticilerinin Pantürkizm projelerini gerçekleştirmeleri yolundaki özgün bir engeldi. Pantürkizm o yıllarda Türkiye’nin resmi ideolojisiydi. Bu ideoloji “Büyük Turan” adından bir Türk devleti kurmayı öngörüyordu. Genç Türkleri bu devlete Türkçe konuşan tüm halkları dahil etmeyi ve bu devletin sınırlarını Konstantinopolis’ten Altaylara kadar ulaştırmayı arzu ediyorlardı. Ermenilerin yok edilmesiyle ilgili diğer gerekçe, imparatorluk ekonomisinin hemen hemen tüm alanlarında Ermeni burjuvazisinin sağlam ve güçlü olmasıydı. Yeni gelişmekte olan Türk burjuvazisinin kendisi için arzu edilmeyen, güçlü ekonomik rakibinden kurtulması gerekiyordu. Dolayısıyla, Ermeni Soykırımını gerçekleştirmek için siyasi ve ekonomik gerekçeler mevcuttu... 1914 yılında “Teşkilat-ı Mahsusa” kuruldu. Bu teşkilatın ekibi içerisinde en çok kriminal şahsiyetler, hapishanelerden çıkmış suçlular devşiriliyordu. Ermenilerin topluca yok edilmesi görevi “Teşkilat-ı Mahsusa” ekiplerine verilmişti. Birinci Dünya Savaşı yıllarında, Ermenilerin toplu tehciri ve kıyımından başka Osmanlı yöneticileri, uyrukları altındaki diğer hakların –Asurluların, Yunanlıların ve Arapların- kısmi olarak kıyımını gerçekleştiriyorlardı. Türk yöneticilerin vahşeti bu halkları gafil avladı. Ermeni siyasi çevreleri bu felaketi öngörmemişlerdi...Esas itibariyle, 18-45 yaşlarındaki Ermeni erkekleri sürgüne gönderdikten ve yok ettikten sonra, Genç Türklerin yöneticileri hemen hemen savunmasız kalan Ermeni kadınları, çocukları ve ihtiyarları göç ettirme ve kıyımına uğratma işine girişiyorlar. Valilere gerekli direktifler veriliyor...1914 yılının sonbaharından, özellikle de 1915 yılının ilkbaharından itibaren Ermeni halkı göçe zorlanmaya ve kıyımına uğratılmaya başlıyor. Türk yöneticiler Ermeni halkını Mezopotamya’nın çöl bölgelerine gönderiliyordu. Tehcirden önce veya tehcir sırasında kovgunların kafileleri, kafileye eşlik eden askerler, polisler ve Kürt çapulcular tarafından yağmalanıyordu. Güzel kızlar ve kadınlar zorla Müslüman haremeye gönderiliyordu. Yağmalara kovgunların öldürülmesi eşlik ediyordu. Tehcir bölgesine zorla göç ettirilenlerin çok azı ulaşıyordu...1915 yılının sonuna kadar Batı Ermenistan ve Küçük Asya’da Ermenilerin yaşadığı bölgeler Ermenilerden temizlenmişti. Hiçbir dini cemaat ve sosyal tabaka kıyımlardan kurtulamadı”.*¹⁴

Bu çerçevede İnel-Marian diyalogunu temel alan “Ermeni Tabusu Üzerine Diyalog” kitapta İnel ve Marian’ın benzer doğrultuda sundukları düşünceleri okuyucuyla paylaşmaktadırlar. Okuyucular Türkiye’de bir Ermeni tabusu olduğuna

14 Patmutyun, 10. Sınıf

ve 1915 olaylarının “soykırım” olarak kabul edilmesi gerektiğine ikna edilmeye çalışılmaktadır. Bu bağlamda, kitap sorun olarak kabul edilen tarihi olaylar ve sonrasında iki millet gelişen çatışma halini önyargılı bir bakış açısı ile ele almıştır. Kitabın büyük bir kısmında Türk eğitim sistemi ve Cumhuriyet dönemi politikaları, ideolojiler eleştirilirken Ermeni eğitim sistemine, Ermeni milli ideolojisine veya aynı doğrultuda eğitim veren başka ülkelerin sistemlerine eleştiri getirilmemektedir. Bu nedenle, kitabın Türk-Ermeni ilişkilerinde anlayış ve algı farklılıklarını analiz edebilmesi mümkün gözükmemektedir.

Ermeni Tabusu Üzerine Diyalog

Yazar: Ahmet İnsel/Michael Marian

Yayına Hazırlayan: Ariane Bonzon

Çeviren: Ali Berktay

İletişim Yayınları, 2010.

Sayfa Sayısı: 165 s.

ISBN: 9750507557

